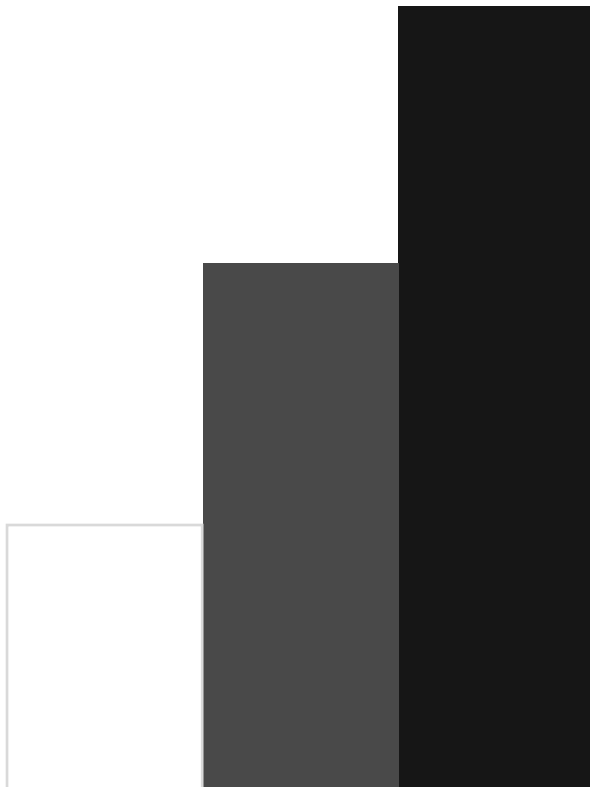

GUIA D'ACCÉS
A LES
POLICIES
LOCALS
DE
CATALUNYA

**Guia d'accés
a les policies locals
de Catalunya**

Compra'la

iOpos.es/tienda

Primera edició: setembre de 2022
ISBN: 978-84-09-40948-8
Dipòsit legal: T 996-2022

© Del text: Josep Vela
© Edició: iOpos

www.iopos.es/tienda

Aquest llibre no és un producte oficial de la Guardia Urbana de Barcelona ni de l'Ajuntament de Barcelona i no es fa responsable del contingut de l'obra i/o de les opinions que els autors manifestin en ella.

Imprès a Catalunya.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre és 100% lliure de cloro i, per tant, ecològic.

Índex

PART GENERAL

I. LA CONSTITUCIÓ DE 1978: CONCEPTE, ESTRUCTURA I PRINCIPIS GENERALS. _____	11
II. LA CONSTITUCIÓ DE 1978: DRETS FONAMENTALS I LLIBERTATS PÚBLIQUES. _____	23
III. L' ORGANITZACIÓ POLÍTICA I TERRITORIAL DE L'ESTAT ESPANYOL. _____	16
IV. L'ESTATUT D'AUTONOMIA DE CATALUNYA: NATURALES JA JURÍDICA. ESTRUCTURA I CONTINGUT. _____	45
V. LA GENERALITAT DE CATALUNYA I LES SEVES INSTITUCIONS. _____	60
VI. L' ORGANITZACIÓ MUNICIPAL I LES SEVES COMPETÈNCIES. _____	76
VII. EL PERSONAL AL SERVEI DELS ENS LOCALS. DRETS I DEURES DELS FUNCIONARIS PÚBLICS. RÈGIM D'INCOMPATIBILITATS. _____	83
VIII. LES ORDENANCES I ELS BANS: CONCEPTE I RÈGIM D'APROVACIÓ. TÈCNICQUES DE CONTROL. _____	92
IX. L' ACTE ADMINISTRATIU. _____	97
X. EL PROCEDIMENT ADMINISTRATIU. _____	108

PART ESPECÍFICA

XI. LA LLEI ORGÀNICA 2/1986, DE 13 DE MARÇ, DE FORCES I COSSOS DE SEGURETAT: ESTATUT I PRINCIPIS BÀSICS D'ACTUACIÓ. EL CODI EUROPEU D'ÈTICA DE LA POLICIA. PRINCIPIS D'ACTUACIÓ PER A L'ÚS DE LA FORÇA I DE LES ARMES DE FOC. _____	121
XII. LA LLEI 16/1991, DE 10 DE JULIOL, DE LES POLICIES LOCALS: FUNCIONS DE LES POLICIES LOCALS I EL SEU RÈGIM DISCIPLINARI. _____	133
XIII. LA LLEI 4/2003, DE 7 D'ABRIL, D'ORDENACIÓ DEL SISTEMA DE SEGURETAT PÚBLICA DE CATALUNYA. _____	140
XIV. LA LLEI ORGÀNICA 4/2015, DE 30 DE MARÇ, DE PROTECCIÓ DE LA SEGURETAT CIUTADANA: ACTUACIONS DE LA POLICIA. CATÀLEG D'INFRACCIONS. _____	153
XV. ELS DELICTES: CONCEPTE, ELEMENTS I CLASSES. EL DOL I LA IMPRUDÈNCIA. LES PERSONES CRIMINALMENT RESPONSABLES. LES CIRCUMSTÀNCIES MODIFICATIVES DE LA RESPONSABILITAT CRIMINAL. _____	163
XVI. LA POLICIA JUDICIAL. LA DETENCIÓ PREVENTIVA. EL PROCEDIMENT D'HABEAS CORPUS. _____	172
XVII. L' ATESTAT POLICIAL. EL PROCÉS PENAL I LES SEVES FASES. L'ÀMBIT D'APLICACIÓ DELS DIFERENTS PROCEDIMENTS PENALS. _____	179
XVIII. EL DRET A LA INVIOABILITAT DEL DOMICILI. SUPÒSITS D'ENTRADA I ESCORCOLL. _____	186
XIX. EL TRÀNSIT: COMPETÈNCIES DELS MUNICIPIS. NORMES SOBRE BEGUDES ALCOHÒLIQUES I DROGUES. SUPÒSITS D'IMMOBILITZACIÓ I RETIRADA DE VEHICLES. _____	191

PART GENERAL

TEMA 1

LA CONSTITUCIÓ
DE 1978:
CONCEPTE,
ESTRUCTURA
I PRINCIPIS
GENERALS

1.1 CONCEPTE I ESTRUCTURA DE LA CONSTITUCIÓ DE 1978

La **Constitució Espanyola** de 1978 es pot definir com la norma fonamental de l'ordenament jurídic que regula tant la organització de l'Estat (funcions, òrgans, competències) com les regles i drets essencials de la societat que li serveix de base (Coscolluela, 2011).

Es tracta d'una norma qualitativament diferent a la resta, en tant que incorpora el sistema de principis i valors essencials que construeixen l'ordre jurídicopolític de l'Estat i que inspiren i fonamenten el seu sistema legal. D'aquesta manera, la Constitució, es configura com la **norma fonamental**¹ i fonamentadora del nostre ordenament jurídic (Sentència del Tribunal Constitucional 9/1981).

Aquesta especial naturalesa, no obstant això, no li resta poder normatiu, sinó que, com qualsevol altra norma, la Constitució ha de ser complerta pels seus destinataris i aplicada pels tribunals de justícia. En aquest sentit, la Sentència del Tribunal Constitucional (STC) 16/1982, exposa que la Constitució no és un simple catàleg de principis que necessiti desenvolupament legal per ser vinculant i de compliment immediat, sinó que es tracta d'una norma jurídica, la **norma suprema** del nostre ordenament, i com a tal, ciutadans, Poders Públics, jutges i magistrats hi són subjectes (arts. 9.1 i 117.1 de la Constitució, a partir d'ara CE). Una supremacia (o superioritat) que té, a més, les següents implicacions:

- La Constitució no pot ser derogada ni modificada per cap altra norma.
- La resta de normes jurídiques han d'estar en consonància amb els seus mandats ja que, en cas contrari, seran declarades inconstitucionals.
- La seva reforma s'ha d'articular a través d'un procediment especial, com a garantia de la seva estabilitat jurídica.
- Totes les normes s'han d'interpretar de conformitat amb els seus preceptes.

La Constitució s'estructura en 1 preàmbul i 169 articles, repartits entre 1 títol preliminar i 10 títols:

1. I. dels Drets i Deures Fonamentals;
2. II. de la Corona;
3. III. de les Corts Generals;
4. IV. del Govern i de l'Administració;
5. V. de les relacions entre el Govern i les Corts Generals;
6. VI. del Poder Judicial;
7. VII. Economia i Hisenda;
8. VIII. de la Organització Territorial de l'Estat;

¹ La Constitució queda configurada no només com una font de producció del Dret, sinó que n'és la principal, essent la creadora del propi ordenament jurídic.

9. IX. del Tribunal Constitucional;

10. X. de la Reforma Constitucional.

També consta de 4 disposicions addicionals, 9 disposicions transitòries, 1 disposició derogatòria i 1 disposició final.

1.2 PRINCIPIS GENERALS

Els principis generals es desenvolupen en el títol preliminar, que conté els 9 primers articles del text constitucional.

Article 1 CE: Forma d'Estat i forma de govern

1. *Espanya es constitueix com un Estat Social i Democràtic de Dret, que consagra com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític.*
2. *La Sobirania Nacional resideix en el poble espanyol, del qual emanen els poders de l'Estat.*
3. *La forma política de l'Estat Espanyol és la Monarquia Parlamentària.*

L'article 1.1 CE determina la **forma d'Estat** (Social i Democràtic de Dret) d'Espanya, entesa com la forma amb què es relacionen el poble i el poder polític.

L'**Estat Social** està vinculat al reconeixement constitucional dels drets socials, que obliga els Poders Públics a promoure la seva efectivitat a través d'una política intervencionista. L'Estat Social de Dret permet que l'Estat intervingui activament en els assumptes públics sempre i quan no contradigui els valors democràtics i el model general d'economia de mercat, i té l'objectiu d'assegurar un model social que garanteixi uns estàndards condicions de vida a tots els ciutadans, procurant uns mínims de benestar homogenis (sanitat, pensions, educació, etc.) (Coscolluela, 2011). A part de reconèixer determinats drets de prestació, l'Estat Social de Dret també propugna la igualtat material dels ciutadans, imposant, en aquest sentit, un mandat directe als Poders Públics recollit a l'article 9.2 CE. Concretament, aquest precepte indica que *correspon als Poders Públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que impedeixin o dificultin la seva plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política econòmica, cultural i social.*

Per la seva banda, l'**Estat Democràtic** fa referència a l'exercici del poder polític, la font del qual és únicament la sobirania popular. És a dir, el poder suprem de la comunitat política correspon al poble espanyol (art. 1.2 CE), que l'exerceix a través dels diversos mecanismes de participació en els assumptes públics previstos en el nostre ordenament (sufragi actiu i passiu – art. 23 CE, referèndum – art. 92 CE i consell obert – art. 29.3 LBRL²), basats en el pluralisme polític (partits polítics – art. 6 CE, llibertat ideològica – art. 16 CE, llibertat d'expressió – art. 20 CE, dret de reunió i manifestació – art. 21 CE i dret d'associació – art. 22 CE) i el pluralisme social (sindicats i associacions empresarials – arts. 7 i 28 CE).

Finalment, el reconeixement de l'**Estat de Dret** implica la submissió tant dels ciutadans com dels Poders Públics a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic (art. 9.1 CE). El principi de legalitat, consubstancial amb aquest model d'Estat, determina, a nivell polític, el sotmetiment de l'exercici del poder al Dret (imperi de la Llei); a nivell operatiu, estableix la superioritat funcional del Parlament sobre el poder executiu i la completa submissió del poder judicial a la Llei (art. 117.1 CE). El sotmetiment de l'acció dels Poders Públics a l'imperi de la Llei també suposa que els ciutadans poden defensar els seus drets i interessos legítims davant dels tribunals de justícia a través de l'exercici d'accions i la interposició dels corresponents recursos. D'aquesta manera, els tribunals es converteixen en garants d'aquesta submissió del poder al dret, controlant l'activitat del govern i de l'Administració Pública (art. 106.1 CE) i protegint els drets subjectius i interessos legítims dels ciutadans (art. 24 i 53 CE) (Coscolluela, 2011).

En quant a la **forma de govern** (forma política, art. 1.3 CE), és a dir, la manera amb què es relacionen les institucions polítiques, Espanya es constitueix com una **Monarquia Parlamentària**, un sistema que serà estudiat amb més profunditat al Tema 3, part general.

Article 2 CE: Unitat de la nació espanyola i reconeixement del dret a l'autonomia

La Constitució es fonamenta en la indissoluble unitat de la Nació espanyola, pàtria comuna i indivisible de tots els espanyols, i reconeix i garanteix el dret a l'autonomia de les nacionalitats i regions que la integren i la solidaritat entre elles.

Aquest precepte mostra el projecte constitucional de distribució territorial del poder polític d'Espanya, que s'ha materialitzat a través de l'harmonització de la unitat de la Nació espanyola amb el dret a l'autonomia de les diferents nacionalitats i regions.

La unitat de la Nació espanyola es tradueix en l'existència d'una organització per tot el territori nacional, l'Estat, que, tanmateix, no té l'hegemonia del poder polític, ja que el reconeixement del dret a l'autonomia³ de les diferents nacionalitats i regions ha permès que aquestes entitats, a través de l'aprovació dels respectius Estatuts d'Autonomia, es constitueixin en Comunitats Autònomes, entitats territorials amb capacitat de prendre decisions polítiques en l'àmbit de les competències que han assumit (STC 4/1981). Així doncs, Espanya es configura com un Estat compost (doctrinalment anomenat Estat Autòmic), on hi ha dos nivells territorials de poder, sovint sotmesos a tensions bipolars, que són l'Estat Central, per una banda, i les diferents Comunitats Autònomes per l'altra (Aparicio, 2009).

Article 3 CE: Llengües i modalitats lingüístiques

- 1. El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret a utilitzar-la.*
- 2. La resta de llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.*

² Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases del Règim Local.

³ Es tracta d'un dret que es va anar constituint de forma gradual, a partir de les comunitats històriques que van aprovar els seus Estatuts d'Autonomia abans de la promulgació de la Constitució (Catalunya, Galícia i País Basc), fins a arribar a la totalitat actual de 17 Comunitats Autònomes, uniformitzades tant a nivell orgànic com competencial, i 2 Ciutats Autònomes (Ceuta i Melilla).

3. *La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques⁴ d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.*

La Constitució no defineix què vol dir la oficialitat d'una llengua ni les conseqüències que comporta. Va ser el Tribunal Constitucional el que, a través de la seva sentència 82/1986, després de determinar que el reconeixement constitucional del valor cultural del plurilingüisme de la Nació espanyola genera una sèrie conseqüències jurídiques, com són la possible atribució de caràcter oficial a les diverses llengües espanyoles, la seva protecció efectiva i la configuració de drets i deures en matèria lingüística (art. 3.3 CE), va indicar que una llengua és oficial, amb independència de la seva realitat i pes com a fenomen social, quan els propis Poders Públics la reconeixen com el mitjà normal de comunicació: 1) en el seu si; 2) entre ells mateixos, i; 3) en la seva relació amb els subjectes privats, amb plena validesa i efectes jurídics.

La mateixa sentència exposa que l'oficialitat del castellà (art. 3.1 CE) ve determinada per dos paràmetres: un de subjectiu (ho és per a tots els espanyols) i un altre d'institucional i territorial, en tant que és la llengua oficial de tot el territori nacional i del conjunt sencer de les institucions estatals, les autonòmiques i locals incloses. Pel que fa a la cooficialitat de la resta llengües amb l'espanyola (art. 3.2 CE), afirma que es fa extensiva a tots els Poders Públics, inclosos els òrgans que depenen de l'Administració central i d'altres institucions estatals en sentit estricte, ubicats a les Comunitats Autònomes que, d'acord amb els seus respectius Estatuts, tenen reconegudes altres llengües oficials⁵, de manera que el territori autonòmic es configura com el criteri delimitador del caràcter oficial de la resta d'idiomes d'Espanya.

Article 4 CE: Bandera d'Espanya

1. *La bandera d'Espanya està formada per tres franges horitzontals, vermella, groga i vermella, essent la groga el doble d'ample que cada una de les vermelles.*
2. *Els Estatuts podran reconèixer banderes i ensenyes pròpies de les Comunitats Autònomes. Aquestes s'utilitzaran juntament amb la bandera d'Espanya en els seus edificis públics i en els seus actes oficials.*

La bandera d'Espanya que consagra la Constitució és la bicolor, vermella i groga, instaurada a la marina espanyola per Carles III l'any 1785, convertida en la bandera nacional l'any 1843 i que s'ha mantingut fins l'actualitat (amb el parèntesi de la Segona República, durant els anys 1931-1939, quan es va incloure la franja morada).

⁴ Expressió que engloba tota la realitat lingüística d'Espanya, incloent-hi les llengües que no gaudeixen de caràcter oficial.

⁵ Les llengües declarades oficials en els Estatuts respectius són: el català i l'occità (o aranès) a Catalunya; el català a les Illes Balears i al País Valencià (encara que sota la denominació de valencià, STC 75/1997); el Basc al País Basc i a Navarra, i; el gallec a Galícia. L'Estatut de l'Aragó menciona, sense explicitar quines són, l'existència de llengües i modalitats lingüístiques pròpies, i en la Llei 10/2009, d'ús, protecció i promoció de les llengües pròpies de l'Aragó, es declaren l'aragonès i el català llengües pròpies. Per últim, l'Estatut d'Astúries afirma que el bable ha de gaudir de protecció (desenvolupada per la Llei 1/1998, de 23 de març, d'ús i promoció del bable/asturià) (Vernet, 2011).

La principal norma en aquest àmbit és la Llei 39/1981, de 28 d'octubre, per la qual es regula l'ús de la bandera d'Espanya i el d'altres banderes i ensenyes (coneguda com la Llei de Banderes, LB a partir d'ara). Segons aquesta Llei, la bandera d'Espanya:

- Simbolitza la nació; és signe de la sobirania, independència, unitat i integritat de la pàtria i representa els valors expressats a la Constitució (art. 1 LB).
- Està formada per tres franges horitzontals, vermella, groga i vermella, essent la groga el doble d'ample que cadascuna de les vermelles. A la franja groga s'hi pot incorporar, de la manera que reglamentàriament es determini, l'escut d'Espanya (art. 2 LB).
- Ha d'onejar a l'exterior i ocupar el lloc preferent a l'interior de tots els edificis i establiments de l'Administració central, institucional, autonòmica, provincial, insular o municipal (art. 3 LB). Les Comunitats Autònomes han d'utilitzar la seva bandera pròpia juntament amb la bandera d'Espanya en tots els edificis públics civils del seu àmbit territorial (art. 4 LB), igual que els Ajuntaments i les Diputacions Provincials (art. 5 LB). En tots aquests casos, la bandera d'Espanya ha d'ocupar un lloc destacat, visible i d'honor, sense que pugui tenir una mida inferior a la resta de banderes utilitzades (art. 6 LB).
- És protegida d'ultratges i ofenses, igual que les banderes de les diferents Comunitats Autònomes, a través de l'article 543 del Codi Penal (art. 10 LB), que estableix que les ofenses o ultratges de paraula, per escrit o de fet a Espanya, a les seves Comunitats Autònomes o als seus símbols o emblemes, efectuats amb publicitat, es castigaran amb la pena de multa de sis a dotze mesos (art. 10 LB).

Article 5 CE: Capitalitat de l'Estat

La capital de l'Estat és la vila de Madrid.

Aquest article reafirma una realitat que és vigent des de l'any 1561, quan Felip II va escollir Madrid com la seva capital permanent.

La idea de capitalitat fa referència a la població (en aquest cas Madrid) on s'ubiquen les seus de les institucions supremes de la comunitat política: la Corona, les Corts Generals, el Govern, el Defensor del Poble, el Tribunal de Comptes, el Consell d'Estat, el Consell Econòmic i Social, la Fiscalia General de l'Estat, el Consell General del Poder Judicial, el Tribunal Suprem i el Tribunal Constitucional.

Les característiques singulars d'aquesta ciutat (capital d'Espanya i la seva ciutat més poblada) han portat al legislador a dictar la Llei 22/2006, de 4 de juliol, de Capitalitat i de Règim Especial de Madrid, amb l'objectiu de fer possible un govern municipal eficaç.

Article 6 CE: Partits polítics

Els partits polítics expressen el pluralisme polític, concorren en la formació i manifestació de la voluntat popular i són un instrument fonamental per la participació política. La seva creació i l'exercici de la seva activitat són lliures dins del respecte a la Constitució i a la Llei. La seva estructura interna i funcionament hauran de ser democràtics.

Regulats a la Llei Orgànica 6/2002, de 27 de juny (LPP), els partits polítics es poden definir com entitats privades de base associativa⁶ (no són òrgans de l'Estat ni Poders Públics) que duen a terme funcions públiques. Concretament:

- a) Expressen el pluralisme polític⁷ que és, segons l'article 1 del propi text constitucional, un dels valors superiors de l'ordenament jurídic.
- b) Participen en la formació i la manifestació de la voluntat popular, agrupant les conviccions i els esforços dels ciutadans entorn el seu projecte polític per tal d'incidir en la direcció democràtica dels assumptes públics a nivell local, autonòmic, estatal o europeu.
- c) Són un instrument fonamental per la participació política (que no l'únic) en una democràcia principalment representativa com la nostra.

La creació d'aquestes associacions polítiques i l'exercici de la seva activitat partidista és lliure, sempre dins del respecte a la Constitució i les Lleis. En aquest sentit, la STC 101/1983 especifica que l'accés a un càrrec públic implica el deure positiu d'acatament a la Constitució, entès com el respecte a la mateixa, fet que no vol dir necessàriament una adhesió ideològica ni una conformitat total amb el seu contingut. D'aquesta manera, segons la mateixa sentència, l'article 23 CE no inclou el dret a participar en assumptes públics a través de representants que no acatin la Constitució.

Finalment, els partits polítics, per la seva rellevància constitucional, i d'acord amb la STC 56/1995:

- Han de tenir una organització interna i un funcionament democràtics. Aquesta exigència confereix un conjunt de drets subjectius i facultats als seus afiliats per tal que puguin participar en la seva gestió, control i formació de voluntat (arts. 6, 7 i 8 LPP); una imposició que, conseqüentment, permet a aquestes organitzacions complir amb les seves funcions constitucionals⁸.
- Han d'exercir la seva activitat respectant plenament els valors constitucionals, expressats en els principis democràtics i els drets humans (art. 9 LPP). Aquesta obligació legal busca garantir el funcionament del sistema democràtic i el respecte a les llibertats essencials dels ciutadans, impedit que els partits polítics puguin, de forma reiterada i greu, atemptar contra aquest règim de llibertats, justificar el racisme i la xenofòbia o donar suport polític a la violència i les activitats de bandes terroristes.

Article 7 CE: Sindicats i associacions empresarials

Els sindicats de treballadors i les associacions empresarials contribueixen a la defensa i promoció dels interessos econòmics i socials que els hi són propis. La seva creació i l'exercici de la seva activitat són lliures dins del respecte a la Constitució i a la Llei. La seva estructura interna i funcionament hauran de ser democràtics.

Els sindicats són associacions que defensen els drets i interessos dels treballadors davant d'empresaris i Poders Públics i lluiten per la millora de les seves condicions de vida i la-

⁶ Són una manifestació particular del dret d'associació, previst a l'article 22 CE.

⁷ Fet que justifica la seva rellevància constitucional (STC 85/1986).

borals. Es tracta de subjectes polítics que canalitzen la voluntat popular a través de la seva acció reivindicativa, materialitzada en activitats de negociació col·lectiva o convocatòria d'actes de vaga i conflicte col·lectiu, i això els fa capaços de transformar les relacions de poder tant dins de l'empresa com en el sí de la pròpia societat. Per aquest motiu, els Poders Públics han de tenir en compte les seves posicions en el moment de prendre decisions polítiques (Martín, Rodríguez-Sañudo i García, 2020). Són titulars del dret a la llibertat sindical (art. 28.1 CE), en la seva vessant col·lectiva .

Les associacions empresarials (també anomenades patronals), per la seva banda, són organitzacions d'empresaris per la defensa dels seus interessos generals, que són oposats i divergents vers els dels sindicats, tot i que poden existir espais comuns de coincidència. La seva activitat no només es centra en l'àmbit laboral, sinó que, a part d'oferir assessorament i prestar serveis als seus membres, també desenvolupen tasques a nivell sociopolític, mitjançant la participació institucional davant d'entitats de naturalesa pública i la concertació i el diàleg social amb els Poders Públics (Martín, Rodríguez-Sañudo i García, 2020). No s'acullen al dret a la llibertat sindical (art. 28.1 CE), ja que tan sols és predicable dels treballadors i de les organitzacions que defensen i promouen els seus interessos, sinó que queden subsumides dins del dret d'associació genèric, previst a l'article 22 CE (STC 52/1992 i 75/1992).

Article 8 CE: Forces armades

Les Forces Armades, constituïdes per l'Exèrcit de Terra, l'Armada i l'Exèrcit de l'Aire, tenen com a missió garantir la sobirania i independència d'Espanya, defensar la seva integritat territorial i l'ordenament constitucional. Una Llei Orgànica regularà les bases de la organització militar conforme els principis de la present Constitució.

La Llei Orgànica 5/2005, de 17 de novembre, de la Defensa Nacional (LDN) és l'encarregada de regular aquesta matèria, complint així amb el mandat de l'article 8.2 CE.

Segons aquesta norma, les Forces Armades són l'element essencial de la defensa nacional i es configuren com una entitat única que integra les formes d'acció específiques de cadascun dels seus components: l'Exèrcit de Terra, l'Armada i l'Exèrcit de l'Aire (arts. 8.1 CE i 10.1 LDN).

D'entre les diverses missions que tenen atribuïdes les Forces Armades, la Constitució en destaca tres (arts. 8.1 CE i 15.1 LDN):

⁸ Els partits polítics difícilment poden canalitzar la manifestació de la voluntat popular i ser instruments de participació i control de l'Estat si les seves estructures i funcionament són autocràtics (STC 56/1995).

⁹ Les organitzacions sindicals, en l'exercici de la llibertat sindical, tenen dret: a) a redactar els seus estatuts i el seu reglament, a organitzar la seva administració interna i les seves activitats i a formular el seu programa d'acció; b) a constituir federacions, confederacions i organitzacions internacionals, així com a afiliar-se o retirar-se de les mateixes; c) a no ser suspeses ni dissoltes sinó és mitjançant resolució judicial ferma, fonamentada en l'incompliment greu de les Lleis, i; d) a l'exercici de l'activitat sindical dins o fora de l'empresa, que comprèn en tot cas el dret a la negociació col·lectiva (art. 37.1 CE), a l'exercici del dret a vaga (art. 28.2 CE), al plantejament de conflictes individuals i col·lectius (art. 37.2 CE) i a la presentació de candidatures per l'elecció dels Comitès d'Empresa i Delegats de Personal, i dels corresponents òrgans de les Administracions Públiques (article 2.2 de la Llei orgànica 11/1985, de 2 d'agost, de Llibertat Sindical).

- 1) Garantir la sobirania i independència d'Espanya. Es tracta d'una missió encaminada a defensar la sobirania del poble espanyol i la seva independència o autonomia de decisió en l'ordre internacional, davant d'agressions externes.
- 2) Defensar la seva integritat territorial. Una funció que integra dues vessants: 1) impedir qualsevol intent exterior de violar la integritat territorial d'Espanya, i; 2) impedir secessions per part dels subjectes polítics interns (com una declaració d'independència per part d'alguna regió espanyola).
- 3) Defensar l'ordenament constitucional. Aquesta és una tasca que només procedeix prèvia declaració de l'Estat de Setge¹⁰ (art. 116.4 CE), centrada en la defensa interior de l'Estat davant d'insurreccions o actes de força (o la seva amenaça) que atemptin contra l'ordenament constitucional en un sentit material¹¹, fàctic. Es tracta d'una funció extraordinària i dissuasiva, complerta sota les directrius del poder civil (Corts Generals i Govern).

La resta de missions que tenen assignades les Forces Armades es troben recollides a la Llei de Defensa Nacional. Són les següents:

- 4) Contribuir militarment a la seguretat i defensa d'Espanya i dels seus aliats, en el marc de les organitzacions internacionals de les quals Espanya forma part, així com el manteniment de la pau, l'estabilitat i l'ajuda humanitària (art. 15.2 LDN).
- 5) Preservar, juntament amb les institucions de l'Estat i les Administracions Públiques, la seguretat i el benestar dels ciutadans en casos de greu risc, catàstrofe, calamitat o altres necessitats públiques, d'acord amb el que estableixi la legislació vigent (art. 15.3 LDN).
- 6) També poden dur a terme missions d'evacuació de ciutadans espanyols residents a l'estranger, quan les circumstàncies d'inestabilitat del país posin en greu risc la seva vida o interessos (art. 15.4 LDN).

Article 9 CE: Principis constitucionals

1. *Els ciutadans i els Poders Públics estan subjectes a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic.* Aquest precepte recull un requisit essencial de tot Estat de Dret, que consisteix en la submissió tant dels ciutadans com, sobretot, dels Poders Públics a la Constitució (encara que de forma diferent¹²) i a la resta de l'ordenament jurídic.
2. *Correspon als Poders Públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups amb què s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que impedeixin o dificultin la seva plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.* L'article en qüestió mostra una de les projeccions de l'Estat Social, que comporta l'exigència d'una política intervencionista per part dels Poders Públics per tal que es pugui aconseguir una igualtat material¹³ entre els individus, amb independència de la seva situació social (STC 39/1986).

¹⁰Art. 32 i següents de la Llei Orgànica 4/1981, d'1 de juny, dels Estats d'Alarma, Excepció i Setge.

¹¹La defensa jurídica de la Constitució correspon al Tribunal Constitucional.

3. *La Constitució garanteix el principi de legalitat, la jerarquia normativa, la publicitat de les normes, la irretroactivitat de les disposicions sancionadores no favorables o restrictives de drets individuals, la seguretat jurídica, la responsabilitat i la interdicció de la arbitrarietat dels Poders Públics.*

Aquests són els principis informadors de l'ordenament jurídic, que es desenvolupen a continuació:

- El **principi de legalitat** es configura com el principi estructural de l'Estat de Dret, que implica la subjecció de tots els Poders Públics a l'imperi de la Llei. Es manifesta en diversos preceptes del text constitucional. Concretament, sense ànim d'exhaustivitat: l'article 9.1 CE (*els Poders Públics estan subjectes a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic*), l'article 97 CE (*el Govern [...] exerceix la funció executiva i la potestat reglamentària d'acord amb la Constitució i les Lleis*), l'article 103.1 CE (*l'Administració Pública [...] actua [...] amb ple sotmetiment a la Llei i al Dret*) i l'article 117.1 CE (*la justícia [...] s'administra en nom del Rei per Jutges i Magistrats [...] sotmesos únicament a l'imperi de la Llei*).
- El **principi de jerarquia normativa** estableix que, dins de l'ordenament jurídic¹⁴, les normes de rang inferior no poden contradir les normes de rang superior i han de ser congruents amb els seus mandats, sempre que ambdues operin dins del mateix àmbit material. És a dir, l'ordenament jurídic espanyol està estructurat de forma jeràrquica, de manera que al capdamunt de la piràmide de Kelsen s'hi troba la Constitució (norma fonamental i superior), per sota la Constitució s'hi situa la Llei, en totes les seves formes¹⁵, i per sota la Llei hi ha el reglament. Així doncs, les Lleis que contradiguin la Constitució poden ser sotmeses a un recurs o una qüestió d'inconstitucionalitat (arts. 29 i 31-40 LOTC¹⁶) i, com a conseqüència, ser declarades nul·les pel Tribunal Constitucional per vici d'inconstitucionalitat, mentre que els reglaments que contradiguin la Llei poden ser objecte d'un recurs contenciós-administratiu i ser declarats il·legals i, per tant, nuls pels jutjats d'aquest ordre jurisdiccional (arts. 106 CE i 1, 25.1, 26.1, 27 i 72.2 LJCA¹⁷).
- El **principi de publicitat de les normes**, vinculat amb el principi de seguretat jurídica, exigeix que tots els ciutadans tinguin la oportunitat efectiva de conèixer les normes mitjançant un instrument de difusió general (diari o butlletí oficial i públic) que doni fe de la seva existència i contingut (STC 179/1989), ja que la seva ignorància no excusa del seu compliment (art. 6.1 del Codi Civil). De fet, la publicació és un requisit indispensable per tal que una norma entri en vigor, s'integri a l'ordenament jurídic i pugui, per tant, desplegar els seus efectes (art. 2.1 del Codi Civil, art. 91 CE, art. 65 EAC i art. 66.1 del Decret 179/1995, de 13 de juny, pel qual s'aprova el Reglament d'Obres, Activitats i Serveis dels Ens Locals).

¹² La STC 101/1983 determina que si bé els ciutadans tenen un deure general negatiu d'abstenir-se de realitzar qualsevol acte que vulneri la Constitució, sens perjudici dels supòsits en què aquesta pròpia norma els hi atribueix deures positius, els Poders Públics tenen, a més, un deure general positiu de realitzar les seves funcions d'acord amb la norma suprema.

¹³ El concepte d'igualtat material o real està relacionat amb la implicació activa dels Poders Públics per tal de superar les diferències socioeconòmiques existents entre els ciutadans, promocionant els menys afavorits. Per contra, la noció d'igualtat formal, continguda a l'article 14 CE, suposa que totes les persones, amb independència de les seves condicions personals d'existència, han de rebre el mateix tracte per part dels Poders Públics, sempre i quan es tracti de situacions idèntiques o amb diferències irrelevants.

- El **principi d'irretroactivitat de les disposicions sancionadores no favorables o restrictives de drets individuals** determina que aquest tipus de normes no es poden aplicar a fets produïts amb anterioritat a la seva entrada en vigor, així que tampoc poden modificar les seves conseqüències jurídiques. Aquest principi està directament relacionat amb el principi de legalitat penal contingut a l'article 25.1 CE, que determina que *ningú pot ser condemnat o sancionat per accions o omissions que en el moment de produir-se no siguin considerades delictes, falta o infracció administrativa*, i que es materialitza, per una banda, a l'article 1.1 del Codi Penal (*no serà castigada cap acció o omissió que no estigui prevista com a delictes per una Llei anterior a la seva perpetració*) i, per l'altra, a l'article 26.1 LRJSP¹⁸ (*seran d'aplicació les disposicions sancionadores vigents en el moment de produir-se els fets que constitueixin infracció administrativa*). No obstant això, cal destacar que tindran efectes retroactius tant les Lleis penals que afavoreixen l'autor d'un delictes (art. 2.2 CP) com les disposicions sancionadores que afavoreixen l'autor d'una infracció administrativa (art. 26.2 LRJSP).
- El **principi de seguretat jurídica** es tradueix en un mandat dirigit al legislador perquè en la seva tasca persegueixi la claredat normativa, evitant provocar situacions objectivament confuses, de manera que els particulars i els operadors jurídics puguin saber amb certesa quina norma és aplicable a un determinat supòsit de fet i així preveure les seves conseqüències jurídiques (STC 46/1990).
- El **principi de responsabilitat dels Poders Públics** permet que els particulars puguin ser indemnitzats per les Administracions Públiques corresponents de tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics, excepte en els casos de força major o de danys que el particular tingui el deure jurídic de suportar d'acord amb la Llei (art. 32.1 LRJSP). Aquest principi també opera en l'àmbit jurisdiccional, de tal forma que els danys causats per error judicial, així com els que siguin conseqüència del funcionament anormal de l'Administració de Justícia, atorguen a tots els perjudicats el dret a rebre una indemnització a càrrec de l'Estat, excepte en els casos de força major (art. 292.1 LOPJ¹⁹). En ambdós supòsits, el dany al·legat ha de ser efectiu, avaluable econòmicament i individualitzat en relació amb una persona o un grup de persones. (arts. 32.2 LRJSP i 292.2 LOPJ).
- El **principi d'interdicció (prohibició) de l'arbitrarietat dels Poders Públics** significa, en termes més planers, que els Poders Públics no poden actuar de forma arbitrària, és a dir, al marge de Llei, en base als capricis dels seus funcionaris i titulars i, per tant, sense fonamentació jurídica. L'arbitrarietat s'ha de diferenciar de la discrecionalitat, que es configura com la facultat que concedeix als Poders Públics un marge més o menys ampli per escollir entre diferents alternatives d'actuació igualment justes i vàlides, dins d'uns paràmetres legals²⁰.

¹⁴Segons Kelsen, es tracta del sistema de normes vigents (aplicables) dins d'un Estat.

¹⁵Lleis Orgàniques (art. 81 CE), Lleis ordinàries de l'Estat i de les Comunitats Autònomes, Decrets Llei (arts. 86 CE i 64 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, EAC) i Decrets Legislatius (arts. 82 CE i 63 EAC).

¹⁶Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.

¹⁷Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la Jurisdicció Contenciosa Administrativa.

¹⁸Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del Règim Jurídic del Sector Públic.

¹⁹Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial.

²⁰L'arbitrarietat permet establir els límits extrínsecs de la discrecionalitat (n'és el seu límit) (Coscolluela, 2011).

Bibliografía i recursos en línia

APARICIO PÉREZ, M. A.; BARCELÓ SERRAMALERA, M. (2009). *Manual de derecho constitucional* (1a edición). Barcelona: Atelier.

BARCELÓ SERRAMALERA, M; VINTRÓ, J. (2011). *Dret Públic de Catalunya* (2a edició). Barcelona: Atelier.

COSCULLUELA MONTANER, L. (2011). *Manual de derecho administrativo, parte general* (22a edición). Cizur Menor (Navarra): Aranzadi.

ESTEVE PARDO, J. (2015). *Lecciones de derecho administrativo* (5a edición). Madrid: Marcial Pons.

MARTÍN VALVERDE, A.; RODRÍGUEZ-SAÑUDO GUTIÉRREZ, F.; GARCÍA MURCIA, J. (2020). *Derecho del trabajo* (29a edición). Madrid: Tecnos.

GARCÍA-CAMPERO, M. D. I. (juny de 2005). Sinopsis artículo 3. Obtingut de Constitución española:

<https://app.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=3&tipo=2>

RIPOLLÉS SERRANO, M. R. (gener de 2018). Sinopsis artículo 6. Obtingut de Constitución española:

<https://app.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=6&tipo=2>

MATEOS Y DE CABO, O. I. (deseembre de 2003). Sinopsis artículo 7. Obtingut de Constitución española:

<https://app.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=7&tipo=2>

VERA SANTOS, J. (deseembre de 2003). Sinopsis artículo 8. Obtingut de Constitución española:

<https://app.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=8&tipo=2>

RODRÍGUEZ COARASA, C. (deseembre de 2003). Sinopsis artículo 9. Obtingut de Constitución española: <https://app.congreso.es/consti/constitucion/indice/sinopsis/sinopsis.jsp?art=9&tipo=2>

Una de les dificultats presents per qui desitgi accedir a qualsevol Policia Local catalana és l'absència d'un temari comú que l'ajudi a preparar-se l'oposició.

Tenint en compte aquesta circumstància hem creat aquest llibre, que recull els temes més sol·licitats a les diverses oposicions de Policia Local de Catalunya, amb l'objectiu de facilitar-vos-en l'accés.

Triar les eines per preparar-se una oposició és una opció personal. Nosaltres, des de l'experiència i des de l'aplicació de les tècniques d'estudi més eficaces, hem creat una bona eina, i la volem compartir amb tu.

